

Beszámoló a PD 112 515 azonosító számú, „Cristoforo Castelletti színpadi művei és hatása Balassi Bálintra” című kutatásról

A kutatás alakulása, eredmények

Kutatásom legfontosabb célkitűzései nem teljesen a pályázatom éves bontásának megfelelően, de a meghosszabbított negyedik év végére végül is maradéktalanul megvalósultak.

A tervektől eltérő haladást a felmerülő problémákon túl (l. ott) az is okozta, hogy kiemelt szerepet szántam Castelletti és főleg Balassi nemzetközi népszerűsítésének, illetve nemzetközi kapcsolatok építésének, ami miatt három év alatt kilenc nemzetközi konferencián vettem részt összesen öt országban és három nyelven aktív előadóként (részletesebben l. alább), a konferenciák témájához viszont valamelyest alkalmazkodnom kellett. Az első évben például értesültem egy nagyszabású olasz színházi konferenciáról Spanyolországban, amelynek keretei közé azonban sajnos nem fért be 1650 előtti drámáiró, ezért egy másik (egyébként részben szintén magyar vonatkozású) olasz szerzőt, Nicolò Beregant választottam előadásom tárgyául, sikerrel, hiszen az absztraktomat elfogadták, és egyetlen magyar résztvevőként sikerült eljutnom egy (túlnyomórészt olaszországi egyetemekről érkező) irodalmárok és filológusok igen jelentős részét felvonultató, rendkívül jó konferenciára, ahol számos, 16. századi olasz színházzal foglalkozó szakember között alkalmam nyílt az olasz pásztorjáték műfajának egyik legnagyobb szakértőjével, a Sienai Egyetem professzorával, Marzia Pierivel is megismerkedni. Talán ez volt a legszínvonalasabb és legkoncentráltabb olasz színházi vonatkozású konferencia, amelyen jártam, a konferencia aktái pedig a legelittebb kiadvány, amelyben megjelentem (<http://real.mtak.hu/86762/>), kár lett volna kihagyni ezt a lehetőséget.

A többi nyolc konferencia témája szerencsére lehetővé tette, hogy Castellettiről, illetve Balassiról beszéljek, az adott konferencia témája szerint mindig kicsit más aspektusból közelítve meg az

Amarillit és a *Szép magyar komédiát*, ami a szövegekre való rálátásomat, így a kutatás legfőbb célját, az *Amarilli* kiadását is nagy mértékben segítette. A közönség sokszor még az általánosabb témájú konferenciákon is váratlanul inspirálónak bizonyult, például az első konferencián, 2014 novemberében az Eötvös Collegiumban, a Byzanz und das Abendland III olasz szekciójában a kiváló filológus, Giuseppina Brunetti hallgatta meg Balassi-előadásomat, de Krakkóban is érkeztek elgondolkodtató kérdések fiatal olasz, 16. századi petrarkizmussal foglalkozó kutatótól (Jacopo Galavotti). Nemcsak Krakkóban, hanem később Budapesten, a tanszékünk által szervezett AIPI-kongresszuson (az Olasztanárok Nemzetközi Szövetségének kétévenként megrendezett kongresszusa, amelyet 2016-ban az ELTE rendezett) is találkoztam a Jagelló Könyvtár olasz anyagait szisztematikusan feldolgozó kiváló lengyel filológussal, Roman Sosnowskival, Bressanonében pedig Elisabetta Selmi, a Padovai Egyetem professzora, a 16. századi olasz színház és a pásztorjáték műfaja körüli viták legnagyobb szakértője maga keresett meg, annyira fellelkesült az előadásomtól és magától a témától.

A konferenciák nemcsak a kapcsolatépítés, a szövegek és Castelletti életművének folyamatos újragondolása, valamint Castelletti, illetve Balassi szóbeli népszerűsítése miatt voltak hasznosak, hanem azért is, mert eredményeimet így szinte automatikusan nemzetközi kiadványokban tudtam publikálni (<http://castelletti.elte.hu/publicazioni/>), a fent említett bressanonei konferencia anyaga pl. egy Gianfranco Folena által alapított kiadványsorozat részeként jelent meg a padovai Esedra Kiadónál.

A kutatás legfőbb célját, az *Amarilli* kiadását egyrészt a <http://castelletti.elte.hu/> honlapon valósítottam meg, másrészt e-könyvben (<http://real.mtak.hu/86501/>). Az Eötvös Kiadó gondozásában az *Amarilli* definitív, Balassi által használt szövegét a saját magyar nyersfordításommal és a Balassi-szöveggel párhuzamosan jelentettem meg, nagyon pontosan (olykor az esztétikum rovására is) egymás mellé helyezve az egymáshoz tartozó szövegrészeket. A könyv előszavában elsősorban az *Amarilli* és a *Szép magyar komédia* közti szerkezeti-formai különbségekre próbáltam felhívni a figyelmet, bevezetve a magyar olvasókat az olasz

pásztorjáték-hagyomány formai sajátosságaiba. Az (egyébként borítóval és fülszöveggel is ellátott, bármikor kinyomtatható) e-könyvben a lábjegyzetek azonban a – három párhuzamos szöveg miatt eleve problémás – tördelést szinte ellehetetlenítették volna, végjegyzeteknek pedig nem láttam értelmét, ezért a kötetben a kommentároktól kénytelen voltam eltekinteni. Ezt a hiányosságot a honlapon pótolom, aminek ráadásul az az előnye is megvan, hogy nincsenek terjedelmi korlátok.

A jegyzetek bővítésén túl a közeljövőben azt is tervezem, hogy a négy év alatt kialakított szakmai kapcsolataim révén megpróbálom az *Amarilli* papír alapú kiadásához is olasz kiadót szerezni, valamint hogy az eddig nem publikált konferencia-előadásaim pillanatnyilag legfeljebb csak a honlap lábjegyzeteiből kihámozható, arra érdemes eredményeit megjelentetem önálló tanulmányok formájában.

konferenciák

- 2014. november 24–28. Budapest, Eötvös Collegium

konferencia címe: Byzanz und das Abendland – Byzance et l'Occident III, olasz szekció

előadás címe: „Un importante capitolo nella storia dei rapporti italo-ungheresi: la *Bella commedia ungherese* di Balassi e la sua fonte italiana”

- 2015. április 15–17. Santiago de Compostela, Universidade de Santiago de Compostela

konferencia címe: Goldoni “avant la lettre”: esperienze teatrali pregoldoniane (1650-1750)

előadás címe: „Dalla storiografia alla librettistica: Nicolò Beregan e la preistoria del *Giustino goldoniano*”

- 2015. szeptember 1–4. Eger, Eszterházy Károly Főiskola

konferencia címe: A szövegtől a szcenikáig (Kutatások a korai dráma- és színháztörténet területén)

- előadás címe: „Cavicchio alakjának változásai Cristoforo Castelletti *Amarilli* c. pásztorjátékának három szerzői változatában”
- 2016. április 14–16. Krakó, Uniwersytet Pedagogiczny
konferencia címe: Gli orizzonti dell’Italianistica: tradizione, attualità e sfide di ricerca
előadás címe: „La posizione della favola pastorale *L’Amarilli* nell’œuvre di Cristoforo Castelletti”
 - 2016. július 8–10. Bressanone, Circolo Filologico Linguistico Padovano
konferencia címe: Commixtio. Forme e generi misti in letteratura
előadás címe: „Grave o ridicolosa? Codificazione e commistione di due generi nell’opera di Cristoforo Castelletti”
 - 2016. december 12–14. Sevilla, El grupo de Investigación Escritoras y Escrituras HUM 753
konferencia címe: Ai margini del testo
előadás címe: „Varie metamorfosi di un testo teatrale: La storia de *L’Amarilli* di Cristoforo Castelletti”
 - 2016. december 14–16. Velence, Associazione per gli Studi di Teoria e Storia Comparata della Letteratura
konferencia címe: Maschere del tragico
előadás címe: „Egloga, satira, favola pastorale, tragicommedia nella trattatistica del Cinquecento”
 - 2017. március 30. – április 1. Chicago, Renaissance Society of America
konferencia címe: RSA 2017 Chicago (Annual Meeting)
előadás címe: „The Originality of the Copy, or the Hungarian Reception of an Italian Pastoral Play”

- 2017. május 3–4. Budapest, ELTE – Istituto Italiano di Cultura

konferencia címe: Prospettive culturali fra intersezioni, sviluppi e svolte disciplinari in Italia e in Ungheria

előadás címe: „Il teatro italiano nel Cinquecento e la nascita del dramma cortigiano ungherese”

felmerülő problémák

- A pályázat elején a kései (decemberi) folyósítás és annak még későbbi (januári) lekönyvelése okozott gondot
- az ELTE közbeszerzési szerződéseinek változása, olykor hónapokig tartó hiánya többször okozott fennakadást
- a központi közbeszerzési oldal elavult adatai és rosszul használható keresőrendszere a laptopvásárlást tovább nehezítette (a két év alatt beszerzett laptop ráadásul szállításkor hardverhibás volt)
- az ELTÉ-n a Kancelláriával és különféle felületekkel bonyolított beszerzések az utazásokat „csak” megnehezítették, de pl. a tonervásárlást a pályázat lezárulása előtt 3 hónappal már el is lehetetlenítették
- a honlapot csak az ELTÉ-n belül, három emberrel, 19%-os felárral (rezsiköltség) lehetett volna több, mint 1 millió Ft-ért igényelni, ezért ezt sajnos házilag, ismerősök segítségével (ingyen) kellett megoldanom, előnye, hogy folyamatosan tudom bővíteni az anyagot (pl. lábjegyzetekkel)